Doğumunun 100. Yılında

ŞEYHÜLMUHARRİRÎN

AHMET KABAKLI

ARMAĞANI

Editörler İmdat Avşar/Saadet Örmeci

TEDEV Yayınları

DOĞUMUNUN 100. YILINDA

Şeyhülmuharrirîn

AHMET KABAKLI

Armağanı

Editörler
İmdat Avşar
Saadet Örmeci

TEDEV
Yayınları

Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları: 303

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 49939

Editörler
İmdat Avşar - Saadet Örmeci

Tür
Armağan Kitabı

Kapak-Mizanpaj
Atilla Ceylan

Tashih
Enver Uğur Aykol

1. Baskı, Aralık 2024

ISBN: 978-605-7817-97-6

TÜRK EDEBİYATI VAKFI YAYINLARI
Divanyolu Cad. No: 14 Sultanahmet–Fatih / İstanbul
Tel: 0212 526 16 15–527 50 32 **Faks:** 0212 513 77 49
Web: www.turkedebiyati.com.tr
E-Posta: tedev30@gmail.com
X: @turkedebiyati72 / @turkedebiyatiV
Instagram: @turkedebiyati72 / @tedev78
YouTube: @turkedebiyatvakfi

ŞENYILDIZ MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Yenibosna Merkez Mh. Oruç Reis Sk. No: 10/1 Bahçelievler / İstanbul
Tel: 0212 483 47 91 (Pbx) **Sertifika No:** 45097

© Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, yayının basılı hakları yanında, yayının elektronik ortamda hazırlanması, basılması, çoğaltılması, fiyatlandırılması, dağıtılması, satılması ve pazarlanması veya bu konular ile ilgili istendiğinde firmalarla çalışılması konusunda tüm kanuni hakların tek yetkilisidir.

"Gün Işığında" Tanıdığım Ahmet Kabaklı

Prof. Dr. Abdulhamit Avşar

Ahmet Kabaklı adını henüz ortaokul yıllarımda duymuştum. 12 Eylül öncesi günlerdi. *Tercüman* gazetesi okurduk ve gazeteyi de genellikle ben alırdım bayiden. O günler, tek bilgi kaynağımız neredeyse gazetelerdi ve en küçük ayrıntısına kadar okurduk. Elbette, okuduğun gazete, dünya görüşüne de işaret ederdi. 1970'li yılların ikinci yarısında *Tercüman* okumak da belli bir hedef hâline gelmekti de aynı zamanda.

Buna rağmen, çoğu kez adı görülecek şekilde katlar, o şekilde taşır, bir nevi siyasi duruş ifadesi hâline getirirdik. Her neyse, konumuza dönersek, her gün gazeteyi aldığımda en çok Ahmet Kabaklı'nın ne yazdığını merak ederdim. Daha doğrusu acaba bugün Doğu Türkistan'la ilgili bir yazı kaleme almış mıdır merakıyla gazeteyi okumaya başlardım.

Daha o günlerde, anne-babalarımızın anlattığı Doğu Türkistan'la ilgili bir merak duygumuz oluşmuş, Doğu Türkistan'la ilgili *Tercüman* gibi bir gazetede, Ahmet Kabaklı gibi bir şahsiyetin konuyu dile getirmesi büyük bir güç verirdi bize.

Mahallemizde ağabeylerimizin kurduğu bir dernek vardı, Türkistan Gençler Birliği adında. Dernek, çeşitli kültürel faaliyetlerin yanı sıra Doğu Türkistan'ı tanıtmak için bir de bülten yayınlardı. Mumlu kâğıtlara daktilo ile yazılan ve teksir makinesi yoluyla sarı saman kâğıtlara basılarak dağıtılan bir bülten. Ağabeylerde tek kaygısı vardı, Doğu Türkistan hakikatlerini Türkiye kamuoyuna anlatabilmek. Bu amaçla bültenler, başta Kayseri olmak üzere ülkede adresleri temin edilebilen kişi ve kurumlara posta yoluyla gönderilirdi. Bir yeni ismin daha tespit edilmesi ve ona iletilmesi ayrı bir heyecan uyandırırdı. Çünkü esaret altında bir vatanımız vardı, büyüklerimizin her gün hasretle anlattıkları, hiç unutamadıkları... Orada olanları Türkiye Türklerinin duyması çok önemliydi. Biz o yaşlarda -Türkiye Türkleri bu zulümden haberdar olup bizim davamıza sahip çıktığında- Doğu Türkistan'ın kurtuluşa yaklaşmış olacağına o kadar gönülden inanıyorduk ki!

İşte bu ruh hâli içinde yaşayan biz Kayseri'ye yerleşmiş Uygurlar için *Tercüman* gibi o günlerin en büyük bir gazetelerinden birinde Ahmet Kabaklı gibi bir yazarın Doğu Türkistan davasını gündeme getirmesi, sahip çıkması, oradaki Çin zulmünü anlatması

çok büyük bir heyecan ve ümit kaynağıydı. Dolayısıyla Ahmet Kabaklı adı, benim için daha ortaokul ve lise yıllarımdan itibaren bir efsane şahsiyet hâlini almıştı. Kendisiyle tanışmak ise en büyük hayallerimden biriydi ama o zamanlar için düşünülemeyecek bir şeydi elbette.

1982 yılında Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi (Basın-Yayın Yüksek Okulu) ni kazanarak İstanbul'a gelmiştim. O günlerde başka bir şehirden İstanbul'a gelen her Doğu Türkistanlının yaptığı gibi, önce rahmetli liderimiz İsa Yusuf Alptekin'i ziyarete gittim. İsa Bey, benim gazetecilik okulunu kazandığımı duyunca çok sevindi ve çeşitli toplantılara gidişte kendisine eşlik edip edemeyeceğimi sordu. Elbette, hayır demem mümkün değildi ve bu vesileyle dönemin pek çok önde gelen ilim ve fikir adamı ile tanışmak, özel sohbetlerine tanık olmak imkânı elde ettim.

Hatırlıyorum, kendisine refakat ederek ilk gittiğim yerlerden biri o sıralar Cağaloğlu'ndaki Yeşilay binasında bulunan Türk Edebiyat Vakfıydı. Vakıfta geleneksel Çarşamba toplantıları yapılıyormuş ve İsa Bey de mümkün olduğunca bu toplantılara katılmaya çalışıyormuş. O gün de yine Çarşamba toplantılarından biri vardı.

Toplantının yapıldığı binaya girdiğimizde, hiç unutmuyorum, ilk olarak binanın ayrı bir katında bulunan rahmetli Ergun Göze'nin ofisine uğramıştık. Yine Doğu Türkistan davasının önde gelen savunucularından biri olan Ergun Göze aynı zamanda avukattı ve gittiğimiz yer onun avukatlık ofisiydi. Rahmetli Göze'nin İsa Bey'i nasıl samimiyetle karşıladığı hâlâ aklımdadır.

Ardından yanılmıyorsam bir üst katta bulunan Türk Edebiyatı Vakfı toplantı salonuna çıktık. Çarşamba Toplantılarına dönemin önde gelen birçok önemli şahsiyeti de katılır, her toplantı büyük bir bilgi şöleni hâlinde geçerdi. Konuşmacıların ve konularının takdimini Ahmet Kabaklı Hoca yapar, bugünkü moda tabirle moderatörlüğü kendisi üstlenirdi.

Üniversite öğrencisi olarak, birbirinden değerli şahsiyetlerin konuşmalarından çok şey öğrenirdik. Ama bilgi şöleni bununla da sınırlı kalmaz, konuşmacıdan sonra söz alan birbirinden değerli insanlar, konuya katkılarıyla yeni ufuklar açar; edebiyattan tarihe, kültürden dış politikaya son derece önemli analizler, değerlendirmeler yaparlardı. İbrahim Kafesoğlu, Tahsin Banguoğlu, Muharrem Ergin, Amiran Kurtkan, Süleyman Yalçın, Mehmet Eröz, Ayhan Songar, Gülçin Çandarlıoğlu, Sevinç Çokum, Abdulkadir Donuk, Mehmet Saray gibi pek çok insanı bu sohbetler sırasında tanımış oldum.

Ahmet Kabaklı ile İsa Yusuf Alptekin arasında büyük bir sevgi ve saygı olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Nitekim zaman geçtikçe bunun ne kadar derin bir gönüldaşlık olduğuna tanık olacaktım.

İsa Bey, vakıf sohbetlerine gittiği gibi Kabaklı Hoca da Doğu Türkistan'la ilgili toplantılara iştirak ederdi mümkün olduğunca. O zamanlar, Millet Caddesi üzerinde

Haseki Hastanesinin karşısından bulunan Küçüksaray Apartmanı'nın girişinde Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi vardı. İsa Bey, burayı aynı zamanda ofisi olarak da kullanırdı. Doğu Türkistan'la ilgili önemli günlerde burada toplantı yapılır ve dönemin önde gelen ilim ve düşünce insanları da davet edilirdi. Anadolu'dan gelmiş bir öğrenci olarak, böylesine değerli ve tanınmış şahsiyetin, adlarını kitaplarda, gazetelerde gördüğümüz insanın Doğu Türkistan konusuna gösterdikleri yakınlık, davaya olan inançları beni bir başka etkilerdi. Ahmet Kabaklı da bu şahsiyetlerden biriydi ve toplantılara mümkün olduğunca katılır ve konuşmalarıyla katkıda bulunurdu.

Bu bağlamda hiç unutamadığım bir hatıram da vardır. Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi olarak üç ayda bir, üç dilde (Türkçe-İngilizce-Arapça) olarak *Doğu Türkistan'ın Sesi* adıyla bir dergi çıkarmaya başlamıştık. 12 Eylül İhtilali'nin tüm etkilerinin devam ettiği o günlerde siyasi içerikli bir dergi çıkarmanın riskleri de büyüktü. Ancak, ortada anlatılması gereken bir dava vardı ve bu anlamda nitelikli bir derginin kamuoyu açısından çok önemli olduğu düşünülüyordu.

Derginin yazı işleri müdürlüğünü bir başka efsane şahsiyet olan Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu üstlenmişti. Niyazi Ağabeyi de yanılmıyorsam Ahmet Kabaklı Hoca tavsiye etmişti. Dergide dönemin güçlü kalemlerinin yazılarına yer vermeyi amaçlamıştık, bunlardan biri de şüphesiz Kabaklı Hoca'ydı.

Ahmet Kabaklı, o günlerde Neşriyat Merkezi'nin yakınlarında, Millet Caddesi üzerinde bulunan bir apartmanda oturuyordu ve çoğu zaman Cağaloğlu'ndaki Türk Edebiyatı Vakfından evine yürüyerek geliyordu. Bu sırada da bizim ofisin önündeki yoldan geçmesi gerekiyordu. O günlerde, postada gecikme ihtimalini göz önüne alarak, bazen toplantılarımızla ilgili davetiyeleri, derginin yeni çıkan sayılarını elden teslim ediyorduk. O gün de derginin ilk sayısını Kabaklı Hoca'nın evine bırakmak için ofisten çıkmıştım. *Doğu Türkistan'ın Sesi* dergisinin ilk sayısına "İslam Konferansı'na Notlar" başlıklı bir yazı ile katkıda bulunmuştu. Ofisten çıkar çıkmaz Ahmet Kabaklı ile karşılaştım. Koşarak kendisine selam verdim. Doğrusu bu tesadüf beni çok heyecanlandırmıştı. O sırada Kabaklı'nın bu duruma gösterdiği babacanlığı hiç unutmam. Yolda durup benim heyecanımın geçmesini beklemiş ve sevgi dolu bir sesle kendimle ilgili sorular sorup bana teşekkür etmişti.

Böylece okul yıllarımda yazdığı yazılardan dolayı hayranlık duymaya başladığım ama kendisiyle tanışmanın benim için hayal olduğunu düşündüğüm bir şahsiyetle artık sık sık aynı ortamlarda olmaya, sohbetlerine katılma şansı bulmaya başlamıştım. Bu arada şunun da altını çizmeliyim ki, Ahmet Kabaklı Hoca'nın ayrı bir ağırlığı ve saygınlığı vardı. Etrafındaki herkes kendisine büyük bir saygı gösteriyor, değer veriyordu.

Ve bu büyük insan, son nefesine kadar hep "Gün Işığında" tanığıdım şahsiyet oldu. Her fırsatta Doğu Türkistan'ın sesi olmaya, Doğu Türkistan Türklerinin hak ve özgür-

lüklerini savunmaya devam etti. Bu arada ben dergide görev yaptığım süre içinde yukarıda sözünü ettiğim yazısının yanı sıra "Bilmem ki Nasıl Anlatsam / Dost Dost Diye / Elem Tarlasının Acı Pirinci / Eski Dost, Eski Düşman" adlarıyla dört makalesi daha yayınlanacaktı.

Türk fikir tarihinin bu değerli şahsiyetinin, Doğu Türkistan davasının bu büyük savunucusunun cenaze namazına katılmak da nasip oldu. Ruhu şad olsun, Doğu Türkistanlı Türkler, kendisini hiç unutmayacak hep hayırla yâd edecektir.